

A person in military camouflage gear, including a helmet and a large backpack, is walking away from the viewer down a long, brightly lit corridor. The corridor has a futuristic, digital aesthetic with glowing blue and orange light effects on the walls and floor. The person is holding a rifle in their right hand. The overall scene suggests a high-tech, possibly cyber or digital, environment.

Enesekaitse infoühiskonnas

Diana Poudel

Infovastupidavuse nooremteadur
Tartu Ülikool / NKK Saue jsk

**Suurimad
probleemid
infoühiskonnas
on...**

Mis on vaenlase eesmärk?

- Poliitiliste ja sotsiaalsete lõhede suurendamine
- Usalduse õõnestamine institutsioonide või meedia vastu
- Valimistulemuste mõjutamine
- Sõjalised eesmärgid (sh hübriidsõda)
- Maine kahjustamine
- Tähelepanu kõrvale juhtimine

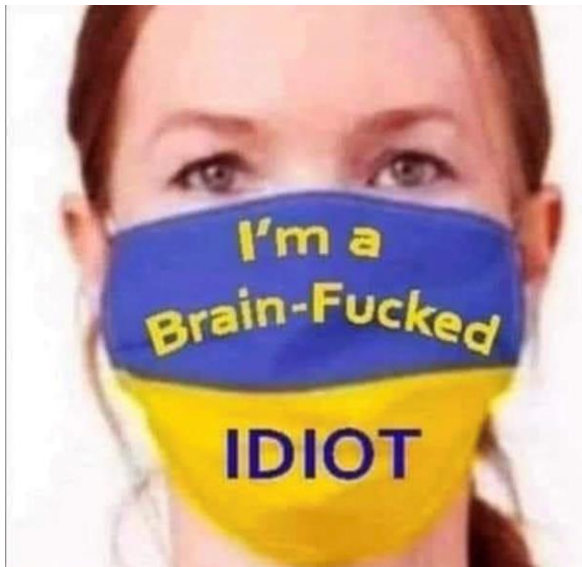

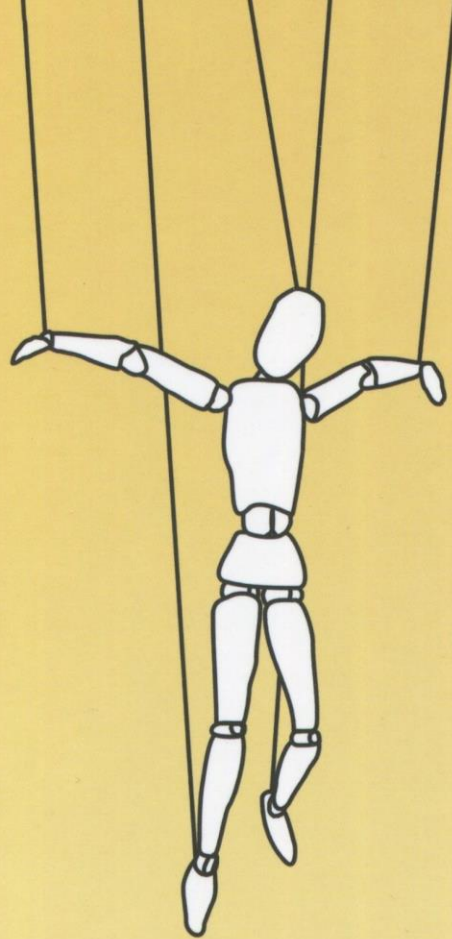
Foto: Marko Mumm

Tunne meetodeid, mida vaenlane kasutab...

- Kontode kloonimine / häkkimine
- Võltsuudiste levitamine / uudispesu
- Deepfakes ja muud manipuleeritud visuaalid
- Rohujuurepesu ehk *astroturfing*
- Bottide ja trollide kasutamine
- Mõjuagendid vs kasulikud idioodid

MÕJUSTAMISE PSÜHHOLOOGIA

Teooria ja praktika

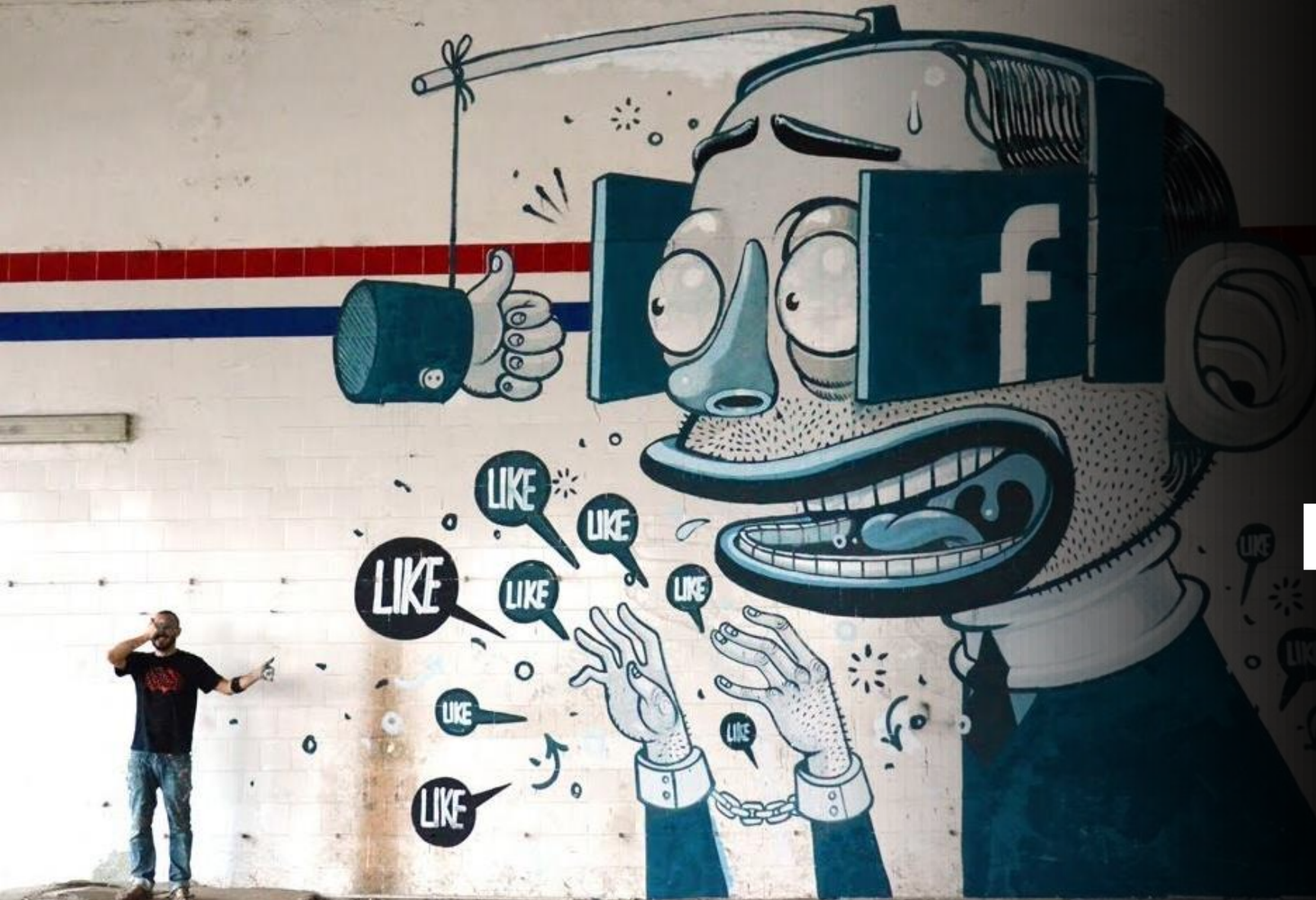
ROBERT B. CIALDINI

Tunne erinevaid mõjustamistaktikaid...

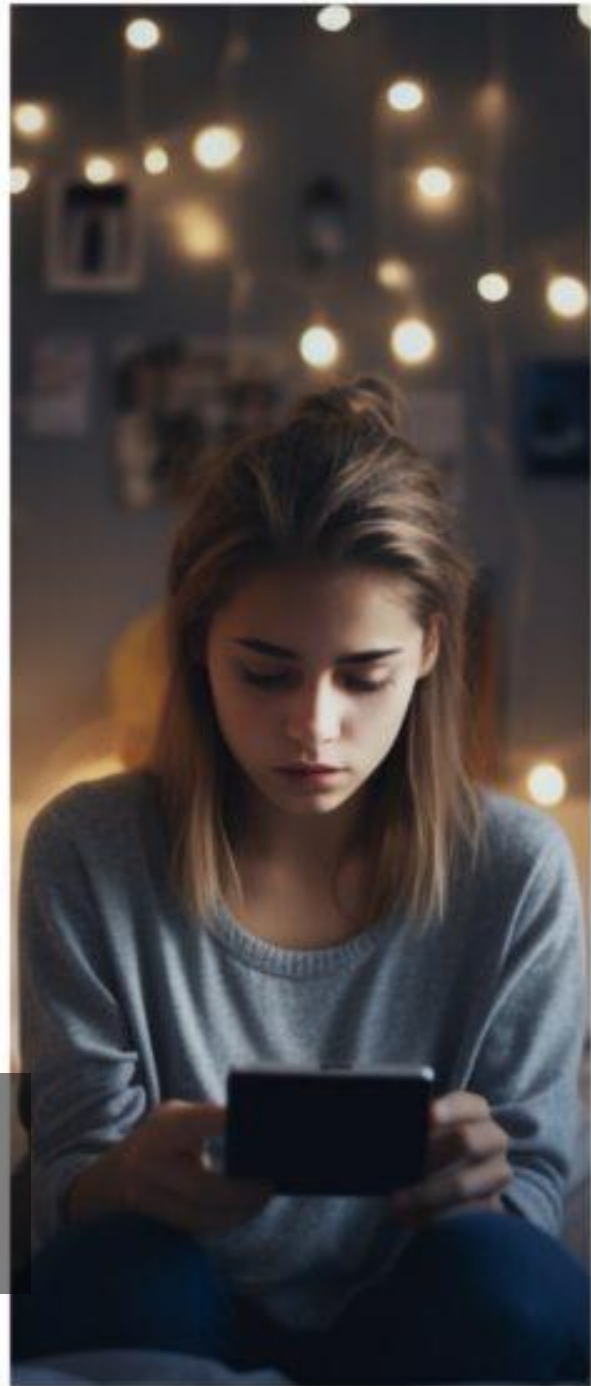
- Vastastikkus
- Kohustumine ja järjekindlus
- Sotsiaalne tõendus
- Meeldivus
- Autoriteetsus
- Nappus

A close-up photograph of two hands, palms up, holding pills. The left hand holds a single red pill, and the right hand holds a single green pill. The background is dark and out of focus, showing some green foliage. A white horizontal line is positioned above the text.

**Aktsepteerri, et
reaalsus on muutunud**

FILTRIMULL VS KÖLAKAMBER

TEHISINTELLEKT

D-ID

SÜVAVÕLTSING ehk DEEPPFAKE

Analüüsi enda tajuhäireid

- **Kinnituskallak** - Komme otsida, tõlgendada, toetada ja mäletada infot viisil, mis kinnitab inimese eelnevaid uskumusi või väärtushinnanguid.
- **Rühmamõtlemine** - Soov omaks võtta grupi konsensuslikke seisukohti või uskumusi, olenemata sellest, kas need on tõestatud või mitte.
- **Ülelihtsustamine ja heuristika** - Inimestel on kalduvus kasutada lihtsaid reegleid või lühiteid (heuristikad), et hõlbustada keeruliste otsuste tegemist. Need võivad aga viia ebatäpsete või moonutatud järeldusteni. Näiteks võib "saadavaloleku heuristika" põhjustada inimestel ülehinnata sündmuste tõenäosust, millest nad on hiljuti kuulnud või mida nad mäletavad.
- **Dunning-Krugi efekt** - See on kognitiivne tajuhäire, kus inimesed hindavad oma kompetentsust üle. See võib põhjustada vastuvõtlikkust infomanipulatsioonidele, kuna inimesed ei pruugi tunnista oma teadmiste või mõistmise piire.
- **Sotsiaalne võimendamine** – Usutakse teavet, mis tundub olevat laialdaselt jagatud või populaarne. See tajuhäire võib põhjustada inimestel uskuda või levitada valeinfot, sest see tundub olevat laialdaselt aktsepteeritud või usutud. Filtrimullides risk eriti suur.

Mõtlemine aeglalt!

- Kiire mõtlemine intuiitivne ja teeb palju vigu.
- Kas asi 100% tõestatud või pigem mingi tõenäosus?
- Status Quo ja mugavustsoon on ohtlikud.
- Kättesaadavuse heuristika – usume seda, mida kõige rohkem näeme/kogeme.
- Kinnitamise kalduvus – me ei taha uut infot, vaid kinnitust olemasolevale.

Käitu targalt!

- Ole ettevaatlik kui miski tekitab emotsioone.
- Ära reageeri ilma kontrollimata.
- Kontrolli fakte ja kasuta erinevaid allikaid.
- Tee vahet faktidel ja arvamustel.
- Vaata teavet tervikuna – kontekst on oluline!
- Kahtle kõiges – pole olemas 100% usaldusväärset allikat.
- Osale diskussioonis argumenteeritult ja läbimõeldult.
- Võimenda positiivset ja kasulikku sisu.

Vali oma lahinguid...

Kasuta tehnoloogia võimalusi...

Teen Naiskodukaitse liikmetele koolitust teemal "Enesekaitse infoühiskonnas" ja tahaks neile anda paar soovitusi, kuidas saab ChatGPT-d kasutada enda edasi harimiseks. Mida ma osalejatele soovitada võiks?

ChatGPT on võimas tööriist, mis võib aidata kasutajatel edasi harida end erinevatel teemadel. Siin on mõned soovitusel, kuidas seda tehisintellekti õppimiseks kasutada:

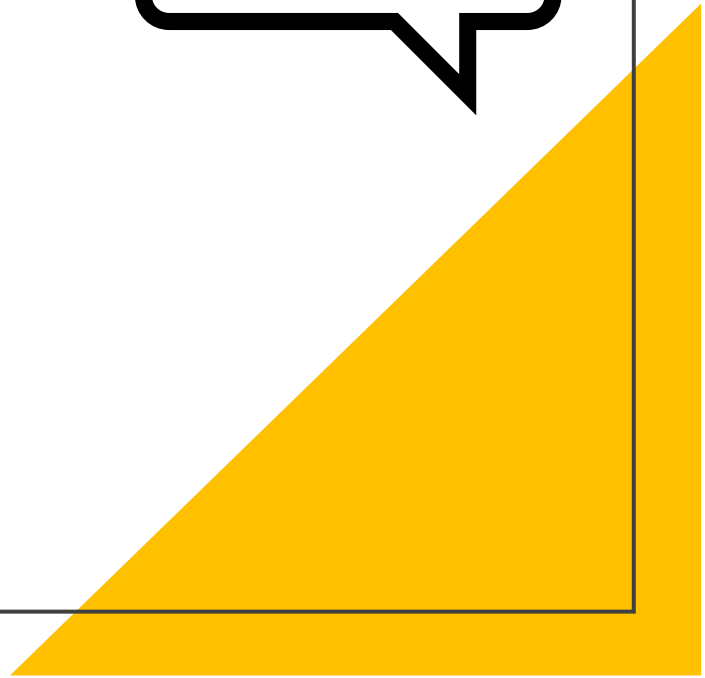
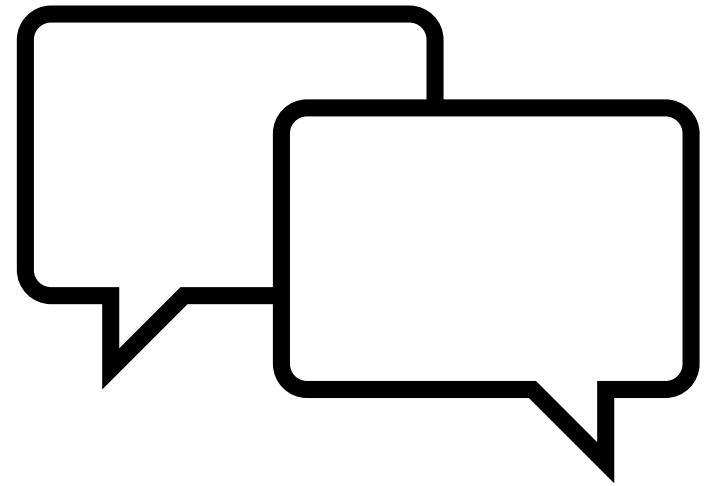
1. **Küsi küsimusi:** ChatGPT-lt saate küsida peaaegu kõike. Alates akadeemilistest teemadest nagu matemaatika, teadus või ajalugu, kuni praktiliste teemadeni nagu programmeerimine, toiduvalmistamine või isegi esmaabi. Tänu oma treeningandmetele on GPT suuteline vastama suurele hulgale küsimustele.
2. **Kasutage õppematerjalide genereerimiseks:** ChatGPT-d saab kasutada teatud tüüpi õppematerjalide genereerimiseks. Näiteks võite paluda tal luua harjutusi teatud teemal või genereerida küsimusi teie poolt etteantud teemal.
3. **Kasutage mõttekaaslasena:** Kui teil on mõni teema, mille kohta soovite arutleda või mõtteid vahetada, võib ChatGPT teie mõttekaaslane. Ta suudab pakkuda uusi vaatenurki ja ideid, mis aitavad teil mõnda teemat sügavamalt mõista.

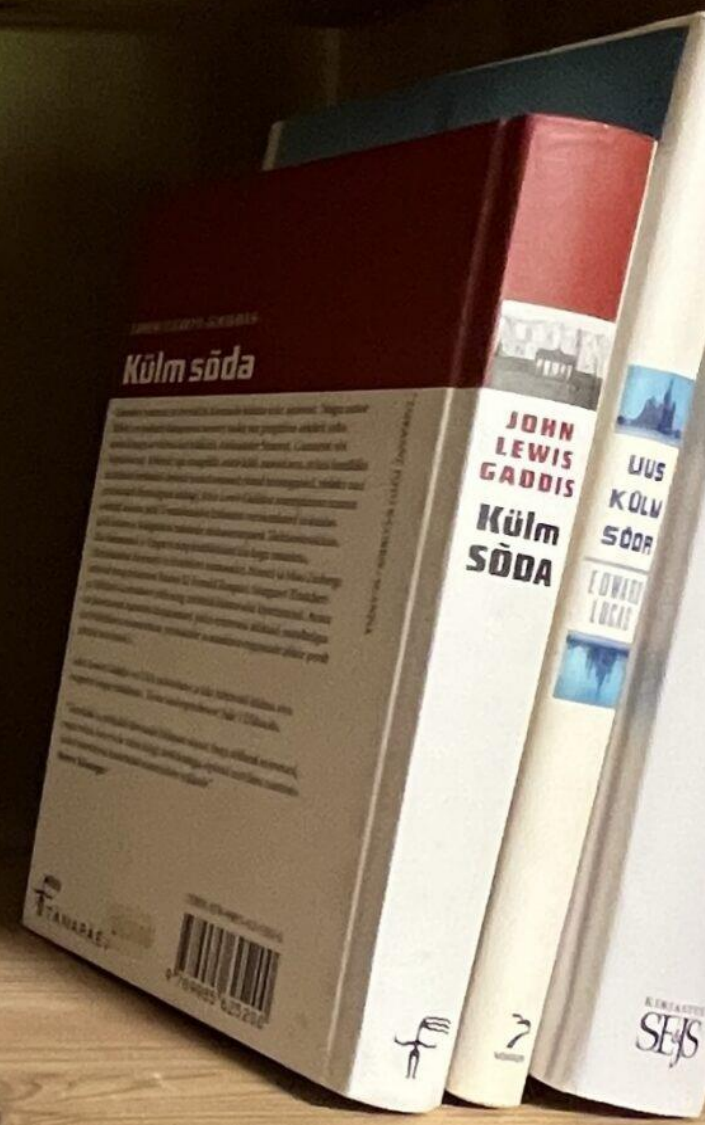
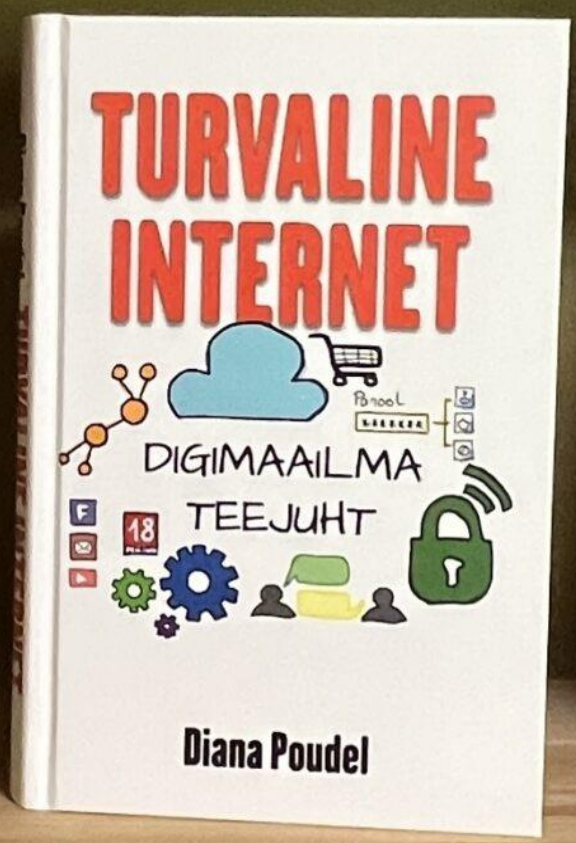
Send a message.

ChatGPT may produce inaccurate information about people, places, or facts. [ChatGPT May 12 Version](#)

Mida arvate Nursipalu teemast?

Paneme õpitu nüüd rakendusse...

Sordi

25. tund - Tulevikühistond (Külaliseks Kaimar Karu)

Diana Poudel • 324 vaatamist • 1 aasta eest

24. tund - Tuleviku tehnoloogiad (Külaliseks Dan Bogdanov)

Diana Poudel • 258 vaatamist • 1 aasta eest

Infosõja teemadel arutavad Maria Murumaa-Mengel ja Diana Poudel

Diana Poudel • 622 vaatamist • 1 aasta eest

22. tund - Infosõda

Diana Poudel • 282 vaatamist • 1 aasta eest

20. tund - Miiks ja kuidas oma privaatsust kaitsta? (Külaliseks Maarja Punak)

Diana Poudel • 294 vaatamist • 1 aasta eest

[VEEBITÖÖTUBA NOORTELE] Sotsiaalmeedia: Võlupeegel või kõverpeegel

Teeviit Tulevikku • 285 vaatamist • Otseülekanne toimus 1 aasta eest

16. tund - Häkkerite välimääraja (külaliseks Peeter Marvet)

Diana Poudel • 318 vaatamist • 1 aasta eest

15. tund - Digitaalne jalajalg ja sotsiaalne manipulatsioon (külaliseks Kätlin Konstabel)

Diana Poudel • 264 vaatamist • 1 aasta eest

14. tund - Mõjustamise psühholoogia

Küsimusi???

Lisalugemist leiad dianapoudel.ee